

Sygn. akt I UK 491/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Gonera (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Zbigniew Hajn

SSN Jolanta Strusińska-Żukowska

w sprawie z odwołania K. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych

o rentę socjalną,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 4 listopada 2015 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 9 lipca 2014 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i zmienia wyrok Sądu Okręgowego
w G. z dnia 26 lutego 2013 r., oraz poprzedzającą go decyzję
organu rentowego w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonej K.
O. prawo do stałej renty socjalnej począwszy od dnia 20 marca
2012 r.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny wyrokiem z 9 lipca 2014 r., , po rozpoznaniu apelacji ubezpieczonej K. O. zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z 26 lutego 2013 r., oraz poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w ten sposób, że przyznał ubezpieczonej K. O. prawo do stałej renty socjalnej począwszy od 1 marca 2012 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona K. O., urodzona 20 marca 1994 r., złożyła 5 marca 2012 r. wniosek o przyznanie prawa do renty socjalnej. Decyzją z 22 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonej prawa do renty socjalnej, uwzględniając orzeczenie komisji lekarskiej ZUS z 17 maja 2012 r. stwierdzające, że mimo rozpoznania u niej bezsoczewkowości po operacji zaćmy wrodzonej obu oczu, jaskry wtórnej obu oczu, słabowidzenia obu oczu, zeza rozbieżnego oka lewego, ubezpieczona nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy.

Sąd Okręgowy oddalił odwołanie ubezpieczonej od tej decyzji stwierdziwszy, że skoro ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, to w świetle art. 4 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz.U. Nr 135, poz. 1268 ze zm.) nie przysługuje jej prawo do dochodzonego świadczenia.

Apelację od tego wyroku wniosła ubezpieczona twierdząc, że opinie biegłych stanowiące podstawę rozstrzygnięcia zaskarżonego wyroku są sprzeczne.

Sąd Apelacyjny, po uzupełnieniu materiału dowodowego uznał, że apelacja jest uzasadniona.

W dopuszczonym w postępowaniu apelacyjnym uzupełniającym dowodzie z opinii biegłego specjalisty chorób oczu biegły lek. med. A. D. zdiagnozował u ubezpieczonej bezsoczewkowość obydwu oczu po operacji zaćmy wrodzonej, jaskrę wtórną obydwu oczu, stan po operacjach przeciwjaskrowych obydwu oczu, stan po operacji zeza oka lewego, częściowy zanik nerwu wzrokowego obydwu oczu i na tej podstawie stwierdził, że ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy, a niezdolność powstała przed skończeniem przez nią 18. roku życia i będzie trwała do końca życia. W ocenie biegłego od czasu poprzedniego badania

okulistycznego przeprowadzonego przez dotychczasowych biegłych doszło do znacznego pogorszenia czynności narządu wzroku ubezpieczonej.

Sąd Apelacyjny przypomniał, że zgodnie z art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18. roku życia (pkt 1); w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25. roku życia (pkt 2); w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej (pkt 3). Stosownie do art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy. Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę na ugruntowany w orzecznictwie pogląd, że całkowita niezdolność do pracy może powstać po upływie okresów wskazanych w art. 4 ust. 1 o rencie socjalnej, ale dla nabycia prawa do renty socjalnej istotne jest, aby przyczyna naruszenia sprawności organizmu osoby ubezpieczonej (powodująca następnie jej całkowitą niezdolność do pracy) powstała nie później niż w okresach wymienionych w ust. 1 pkt 1-3 tego przepisu.

Skoro w świetle przeprowadzonych wysoce specjalistycznych badań biegły lekarz specjalista chorób oczu stwierdził, że w ostatnim czasie nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia ubezpieczonej, przez co jest ona obecnie całkowicie i trwale niezdolna do pracy (niezdolność będzie trwała do końca życia) w rozumieniu art. 12 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, i jednocześnie, że przyczyna naruszenia sprawności organizmu (liczne choroby oczu) istniała już przed 18. rokiem życia, to w ocenie Sądu Apelacyjnego ubezpieczona spełniła warunki do przyznania jej renty socjalnej określonej w art. 4 ustawy o rencie socjalnej. Dlatego Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznał ubezpieczonej prawo do stałej renty socjalnej począwszy od 1 marca 2012 r.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego wniósł w imieniu organu rentowego jego pełnomocnik, zaskarżając wyrok ten w części – w zakresie początkowej daty przyznania świadczenia. Skarga została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 4 i art. 15 ustawy o rencie socjalnej w związku z art. 100 ust. 1 i art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Konieczność przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił jej oczywistą zasadnością. Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Stosownie zaś do art. 129 tej ustawy, świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek lub wydano decyzję z urzędu. Oba przepisy mają zastosowanie w sprawach dotyczących prawa do renty socjalnej na podstawie art. 15 ustawy o rencie socjalnej. Jednocześnie art. 4 tej ostatniej ustawy przewiduje, że prawo do renty socjalnej przysługuje jedynie osobie pełnoletniej. Sąd nie uwzględnił okoliczności, że ubezpieczona osiągnęła pełnoletniość dopiero 20 marca 2012 r., spełniając tym samym przesłanki do nabycia prawa do renty socjalnej (przy spełnieniu pozostałych warunków). W tej sytuacji wyrok przyznający jej prawo do renty socjalnej od 1 marca 2012 r. jest oczywiście błędny i w sposób oczywisty narusza wskazane w podstawach skargi przepisy.

Skarżący organ rentowy wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w zaskarżonej części i orzeczenie, że prawo do renty socjalnej przysługuje ubezpieczonej dopiero od 20 marca 2012 r., ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest uzasadniona.

Ubezpieczona, urodzona 20 marca 1994 r., złożyła 5 marca 2012 r. wniosek o rentę socjalną. W chwili złożenia wniosku nie miała ukończonego 18. roku życia, wiek ten (pełnoletność) osiągnęła dopiero 20 marca 2012 r.

Sąd Apelacyjny zmienił wyrok Sądu Okręgowego (oddalający odwołanie od decyzji organu rentowego) i przyznał ubezpieczonej rentę socjalną od 1 marca 2012 r., czyli od pierwszego dnia miesiąca, w którym został złożony wniosek.

Uszło uwadze Sądu Apelacyjnego, że zgodnie z art. 4 ustawy o rencie socjalnej, prawo do renty socjalnej przysługuje osobie pełnoletniej. Ubezpieczona nie mogła nabyć prawa do renty socjalnej przed osiągnięciem pełnoletności, co

wynika również z art. 100 ust. 1 i art. 129 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które mają zastosowanie do renty socjalnej na podstawie art. 15 ustawy o rencie socjalnej. Z przepisów tych wynika, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa (art. 100 ust. 1) oraz że świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń (art. 129 ust. 1).

W przypadku wnioskodawczynie wszystkie warunki wymagane do nabycia prawa do renty socjalnej (w szczególności dotyczące wieku) spełniły się z dniem ukończenia przez nią 18. roku życia jako dniem nabycia pełnoletności. Ubezpieczona nie mogła nabyć prawa do renty socjalnej przez osiągnięciem pełnoletności, co w jej przypadku nastąpiło 20 marca 2012 r. Świadczenie rentowe powinno być jej wypłacane od 20 marca 2012 r. Wyrok Sądu Apelacyjnego przyznający ubezpieczonej rentę socjalną od 1 marca 2012 r. jest oczywiście błędny w zakresie początkowej daty przyznania świadczenia, co wymagało korekty.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. Zgodnie z tym przepisem, jeżeli podstawa naruszenia prawa materialnego jest oczywiście uzasadniona, a skargi kasacyjnej nie oparto także na podstawie naruszenia przepisów postępowania lub podstawa ta okazała się nieuzasadniona, Sąd Najwyższy może na wniosek skarżącego uchylić zaskarżony wyrok i orzec co do istoty sprawy.

kc